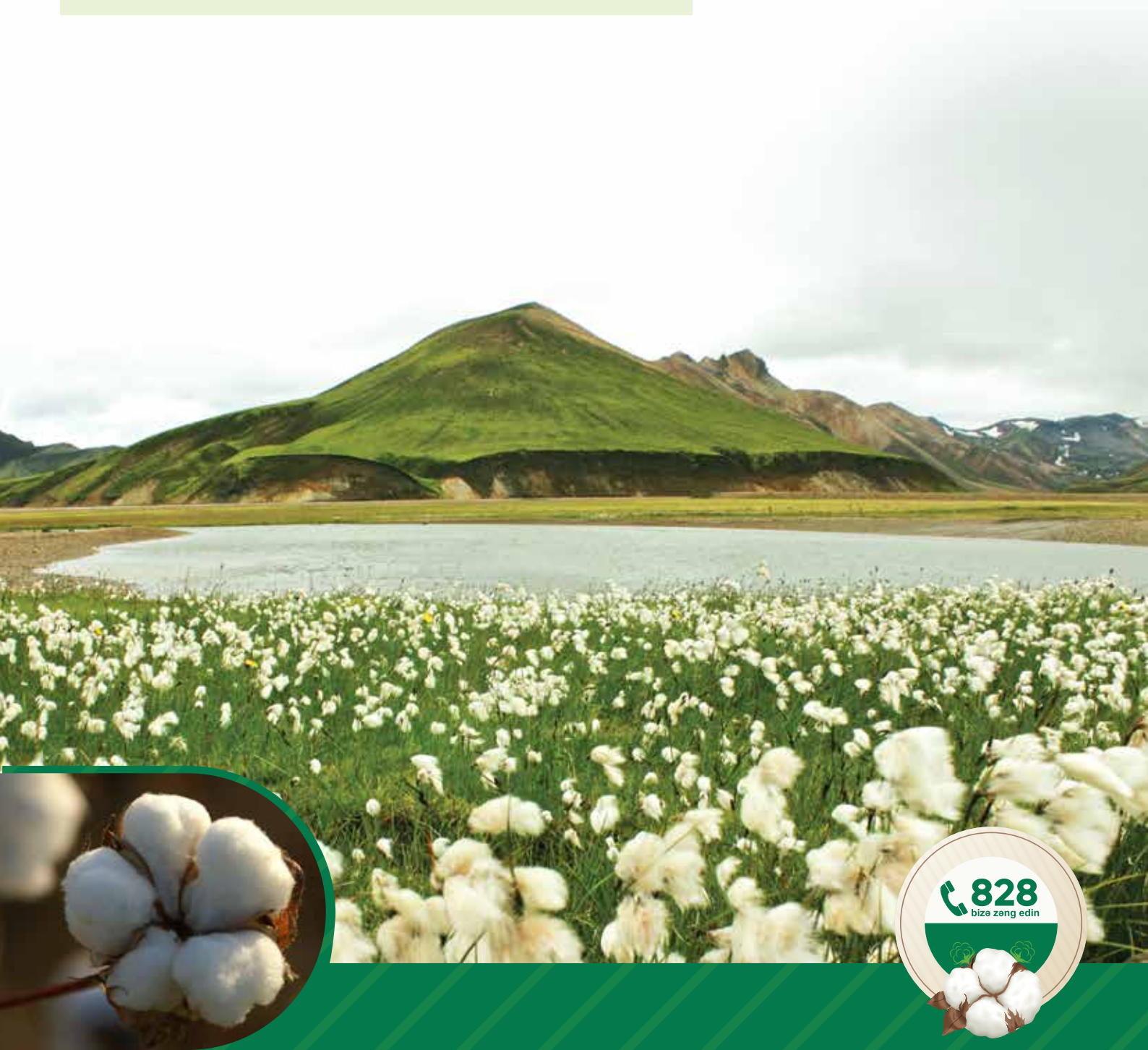

gubre.az

Pambıqçılıq üzrə kompleks əkin programı

Bu kitabça gubre.az tərəfindən pambıqçılıqla məşğul olan və bu sahəyə yönəlmək istəyən fermerlərimizə dəstək məqsədilə hazırlanıb. Kitabçada pambıq əkini ilə bağlı bütün proseslər təfərrüatı ilə izah edilib.

Pambıqçılıq

Azərbaycanımızın ağ qızılında
sənin də **payın** olsun

1

İlk olaraq, torpağın səpinə hazırlanmasından başlamalıyıq. Bunun üçün gübrəsəpənlə əraziyə ehtiyaca uyğun olaraq, ammosfos və ya nitroammosfos gübrələri verilir. Bir qayda olaraq, Aran bölgəsinin torpaqlarında pambıq toxumunun səpini zamanı hektara 200 kiloqrama qədər ammosfos və ya nitroammosfos gübrəsi tətbiq edilir, ancaq gübrə növünün və miqdarının təyin edilməsi üçün fermerlərimizə torpaq və su analizlərinin verilməsini qətiyyətlə tövsiyə edirik. Çünki yalnız torpağın və suyun özəlliklərini bilməklə həmin torpağın ehtiyaclarını doğru müəyyən etmək mümkündür. Mineralların və üzvi elementlərin kasad olduğu torpaqlar verimsiz olduğu kimi, artıq miqdarda gübrələmə də torpağa ziyandır. Beləliklə, bu mərhələdə torpağa ammosfos gübrəsinin verilməsi toxumların kök sisteminin daha sürətli inkişafına, bitkinin dayanıqlı olmasına şərait yaradır. Qeyd edilmiş məqsədlə fermerlərimiz Rusiya istehsalı olan “Evroxim”, “Fosaqro”, “Minudobreniya” markalı ammosfos və ya nitroammosfos gübrələrini əminliklə tətbiq edə bilərlər. gubre.az fermerlərimizə yüksək texniki göstəricilərə malik “Gaspardo Zeno” və “Agrohasat” markalı gübrəsəpən aqreqatlarından istifadəni tövsiyə edir. “Gaspardo Zeno” və “Agrohasat” gübrəsəpənləri gübrəni torpaq sahəsinin hər qarşısına bərabər şəkildə yayır və gübrə itkisinə yol verilməsinin qarşısını alır.

2

Daha sonra torpaq riperli və ya ənənəvi kotanla şumlanır. “Gaspardo” markalı “Pinocchio” riperli kotanları torpağın becərməyən 45 sm dərinliyini partladır. Bu isə bitkinin kök strukturunun daha yaxşı inkişaf etməsinə yardımçı olur. “Gaspardo” markalı “Unico XS” dönrəli kotanları isə torpağın nisbətən üst qatını şumlamaqla, sahəni əkin üçün tam hazır vəziyyətə gətirir.

3

Torpaq arata - qış yatağına qoyulur. Qış yatağı dövründə torpaq sahəsi nəmişlik toplayır və əkin öncəsi hazırlığını tamamlamış olur. Arat - torpaqda ehtiyat su mənbəyi toplanması, pambıq cücərtilərinin vaxtında və düzgün şəkildə çıxması, ilk vegetativ inkişaf dövründə su tələbatının qarşılanması üçün vacib tədbirdir, qış və yaz aratı olmaqla 2 cürdür. Həm qış həm, yaz aratı şırımlarla keçirilməlidir. Bundan ötrü şumlanmış sahə suvarma şırımı çəkilməzdən əvvəl ağır mala və ya disk ilə işlənməlidir. Qış aratı üçün hektar başına 1300-1500 m³, yaz aratı üçün 1500-1800 m³ su istifadə edilir. Arat dövrü qış üçün dekabr-yanvar, yaz üçün martın ortalarından aprelin ilk 10 günlüyünə qədər yekunlaşmalıdır. Bu, səpin müddətinin başlanmasına qədər 7-10 gün yetişmə müddəti üçün kifayət edir.

Arat edilməyən sahələrdə səpindən dərhal sonra səpsuvar edilir. Səpsuvarın şırım və tirələrlə edilməsi daha effektivdir. Alaq otları ilə kimyəvi mübarizə nəzərdə tutulubsa, səpindən qabaq və ya səpindən dərhal sonra torpaq herbisidlərindən istifadə edilməlidir. Bundan ötrü 10-15 sm şum qatı və ya dərin diskli becərmə zamanı, eləcə də, malaarası müddətdə, səpinə 10 gün qalmış hektara 300-400 litr məsariflə çilənməlidir.

Səpinlə birgə istifadə etdikdə hektara 300-400 litr su norması ilə “Pendimethalin 330EC”, “Fluometuron 500SC”, “Prometrin 500” təsiredici tərkibli herbisidlərdən istifadə etmək olar.

4
Səpin öncəsi ərazi yenidən kotanla şumlanır və üzərindən disk çəkilir.
“Gaspardo Unico XS” kotanları ilə təkrar şumlama prosesindən sonra “Gaspardo”-nın “UFO-400” diskləmə aqreqatı ilə əkin sahəsində diskləmə həyata keçirilir.

5
Suvarma baxımından çətinlik yaşanan regionlarda **torpaq** qış yatağında gözləmə zamanı yetəri qədər nəmişlik qazanmayıbsa, **son dəfə arat olunur və yenidən disklənir.**

6
Pambıq toxumları pnevmatik toxum səpənlə 90 sm aralığı ilə səpilir.
Fermərlərimizə tövsiyə edirik ki, toxum səpinini “Gaspardo MTR” markalı pnevmatik toxumşəpən aqreqatları ilə icra etsinlər. “Gaspardo”-nın diskli pnevmatik toxumşəpənləri öz nəslinin ən yüksək texniki göstəricilərinə malikdir. Pnevmatik toxumşəpənlər torpağa toxumla bərabər eyni anda gübrə də səpə bilir. Aqreqatın üzərində səpin prosesinə nəzarətin asanlaşdırılması üçün xüsusi monitor quraşdırılıb.

Toxum seçimində gubre.az pambıqçılarımıza tam əminliklə yüksək məhsuldarlıq və keyfiyyət göstəricilərinə malik Türkiyə istehsalı May-344 və May-455 pambıq toxumu sortlarını tövsiyə edir. May-344 pambıq toxumu hər hektara 40-50 sentərə qədər, May-455 sortu isə ortalama 50-56 sentner məhsul verir. Bu göstəriciyə görə May-455 toxumu ən qabaqcıl nəticələrdən birinə sahibdir. Aşağıdakı cədvəldə May-455 pambıq toxumlarının əsas üstünlükləri ilə tanış ola bilərsiniz:

Meyar	May-455 göstəricisi	Ən yaxın rəqibin göstəricisi	Meyar	May-455 göstəricisi	Ən yaxın rəqibin göstəricisi
Orta məhsuldarlıq	56.6 sentner/ha	52 sentner/ha	Bitkinin forması	Konusvari	Konusvari
Lif verimliliyi	44%	42.30%	Yarpaq tüklülüüyü	Çox az tüklü	Tüklü
Lif uzunluğu	30.5-31.5 mm	28.5-30 mm	Xəstəliyə dözümlülüüyü	Dözümlü	Dözümlü
Lif incəliyi	4.4 mikroneyr	4.6-4.9 mikroneyr	Mexaniki toplamağa uyğunluq	Uyğundur	Uyğundur
Müqavimət	32-36 g/tex	31-33 g/tex	Adaptasiya qabiliyyəti	Çox yaxşı	Çox yaxşı
Səpin norması	20-25 kq/ha	20-25 kq/ha	Quraqlıq sterisə dözümlülüüyü	Dözümlü	Dözümlü
Yetişmə dövrü	Erkən	Erkən	Qozaların tokülməsinə qarşı dözümlülüüyü	Dözümlü	Dözümlü
Lif keyfiyyəti	Yaxşı	Yaxşı	Təkrar əkinə uyğunluq	Uyğundur	Uyğundur

Bunlardan başqa, ən yaxın rəqibindən 6-8 gün daha tez yetişdiyi üçün 1 dəfə az suvarma edilir. Yarpaq sayı digər sortlarla müqayisədə daha azdır, bu səbəbdən pestisid çilənməsindən daha yaxşı nəticə əldə edilə bilər və daha az pestisid sərf edilir. Budaqları daha az və qısa olduğu üçün pivot suvarma və dərmanlama sistemləri daha səmərəli çalışır. Az tükü olduğu üçün məhsul daha təmiz yığılır, bu isə daha yüksək lif keyfiyyəti deməkdir. May-455 pambıq sortları az tükü olmasına baxmayaraq, tükü sortlar kimi quraqlığa davamlıdır.

Toxumlar səpindən öncə zərərverici növlərinə uyğun olaraq müvafiq toxum dərmanları ilə (“Chlorpyrifos-etyl 25WP”) **dərmanlanmalıdır.** Səpin zamanı torpaqda temperatur rejiminə ciddi əməl etmək lazımdır. Bundan ötrü aprel ayından etibarən torpaqdakı istilik mütəmadi ölçülməli, səpin aparmaq üçün 14-16 dərəcə temperatur gözlənilməlidir. Səpin norması toxum keyfiyyətindən asılı olaraq, tükü çiyidlər üçün 40-60 kg, tüksüz çiyidlər üçün 25 kg olmalıdır. Səpin dərinliyi strukturdan asılı olaraq 3-5 sm ola bilər.

7 **İlkin çıxışlardan sonra yabani otlara qarşı ilk kultivasiya olunur və ya kətmədən istifadə edilir.** “Gaspardo”nun “KXY-4” model aqreqatları işə kultivasiya prosesini ən mükəmməl şəkildə tamamlamaq üçün ideal vasitədir. Kultivasiya çəkildiyi zaman azot yemləmə gübrəsi verilməsi çıxışların inkişafı və böyüməsini təşviq edir. Bu məqsədlə fermerlərimiz “Evroxim” markalı gübrələrdən istifadə edə bilərlər.

1-ci yemləmə gübrəsinin cərgə aralarında bitki kökboğazlarından 5 sm aralığı verilməsi məqsəduyğundur. Yemləmə gübrələrinin mənimsənilməsi torpağın nəmliyindən çox asılıdır. Torpaq nəmli olarsa, gübrənin fiksasiyası (mənimsənilməsi) daha tez baş verir. 2-ci kultivasiya nəmliyin saxlanması, əlaq otlarına qarşı mübarizə məqsədi ilə gübrəli və ya gübrəsiz formada çəkile bilər.

Torpağa azot gübrəsi verilməklə torpağın və bitkinin tələbatına uyğun kultivasiya aparılır. **Ümumilikdə, bitki 1m boy verənə qədər kultivasiya işləri görülür.**

8 **Qollu dərmansepenlər vasitəsiylə sofkeya qarşı dərmanlama prosesi aparılır** və mexaniki üsulla pambıq kollarının başları vurulur ki, bitki gücünü qozalara versin. Xüsusi hava təzyiqli “Gaspardo Airdrop” dərmansepen aqreqatı fermerlərimiz üçün bu proseduru icra etməkdə mükəmməl seçimdir. “Gaspardo”nun “Airdrop” markalı dərmansepenləri dərmanları bitkinin bütün qatlarına və torpağın hər qarışına dəqiqliklə səpir. Pambığın mexaniki ucurması yerinə bitki boy tənzimlənməsi və daraqlanmanın artması üçün kimyəvi preparatlardan istifadə edilməsi tövsiyə edilir.

Bu məqsədlə pambıq bitkisinə istifadə edilən ən yaxşı tərkib “Mepiquat chloride” ana maddəli boy tənzimləyicidir. gubre.az Türkiyənin “Sunset Kimya” şirkətin istehsalı olan “Mepiquat chloride” tərkibli “Zey-back” dərmanını pambıqçılarımıza əminliklə tövsiyə edir. Preparatdan hektara 1-1,5 l/ha, (200 litr su ilə) istifadə etmək olar. Boy tənzimləyici preparat istifadə edildikdə, suvarma rejimi nəzərə alınmalıdır. Eyni zamanda preparatın tətbiqi mərhələli şəkildə 250 qr-dan (1 litrə tam olana qədər) hər 10-14 gündən bir davam etdirilməlidir. Bu preparatı eyni zamanda sovkaya qarşı istifadə olunan preparatlarla qarışdırmaqla, birgə tətbiq etmək də mümkündür.

Pambığın yığım dövrünə az bir müddət qalmış yarpaq tökən və qozaların açılmasını sürətləndirən dərmanların tətbiq edilməsi mütləqdir. Bitkidə yeterincə qoza sayı olduqda və ilkin alt qozalar açıldıqda, bitkiyə öncə qozaların daha tez açılması üçün qollu dərmansepen vasitəsi ilə “Artfonil”, daha sonra isə yarpaqların yaşılken tökülməsi üçün “Artonil” çilənir. “Artonil” pambıq yığımından 10-14 gün əvvəl məhsula tətbiq edilir. Beləliklə, pambıq yarpaqları yaşıl formada tökülür, yarpaqların quruyub pambığa qarışmasının qarşısı alınır və pambıq liflərinin təmiz qalması təmin edilir. Dərman vasitələrinin yağışlı və 17 dərəcədən aşağı temperatur rejimində istifadəsi tövsiyə edilmir.

Pambıq kombayn və daha sonra canlı işçi qüvvəsiylə tarladan yığılır. gubre.az fermerlərimizə yeni nəsil “Case” kombaynlarını böyük məmnuniyyətlə təqdim edir. Yeni nəsil “Case” kombaynları ölkəmizdə fəaliyyət göstərən kiçik pambıq təsərrüfatlarının ehtiyaclarına uyğunlaşdırılıb. “Case” kombaynları ölkəmizdə mövcud olan digər kombaynlardan fərqli olaraq 2 sıralıdır və bu özəlliyinə görə alternativ yoxdur. Kombaynın çəkisinin az və ölçüsünün yığcam olması səbəbi ilə sahələr arasında daşınması da çox rahatdır. Eyni zamanda, ölçü və çəkisinin digər rəqibləri ilə müqayisədə azlığı Case kombaynlarına sahələrdə daha yaxşı manevr etməyə də imkan verir.

Bu üstünlüklər, həmçinin, “Case” kombaynlarının daha az yanacaq sərfiyyatına gətirib çıxarır ki, bu da digər kombaynlarla müqayisədə istismar xərclərinin az olması ilə nəticələnir. “Case” kombaynlarının ehtiyat hissələrinin kompakt və asan konstruksiyası isə onlara daha rahat və tez başa gələn texniki qulluq göstərilməsinə imkan yaradır. Kombaynın Azərbaycan fermələrinin ehtiyaclarına uyğunlaşdırılmış olması pambıq yığımında səmərəliliyin artırılması ilə nəticələnecek.

Tarlada qalan boş bitki qalıqları ya diskli mala ya da çöpdoğrayan vasitəsilə məhv edilir. “Gaspardo” markasına aid “Chiara” modelli çöpdoğrayan aqreqatı pambıq sahələrini növbəti əkin dövrü üçün tam ideal formaya salır və torpaq sahəsindəki bütün artıq detalları təmizləyir.

Pambıqçılıq

Pambıqçılıqda zərərli orqanizm və yabanı otlarla mübarizə üsulları:

Trips və pambıq mənənəsinə qarşı hektar başına 400 qram 20%-lik “Acetamiprid” tərkibli **“Massplant Forte”** dərmanından istifadə etmək tövsiyə edilir. Zərərverici pambıq yarpaqlarında ciddi həddə çatdığı (bitkidə 20-25 ədəd) zaman dərmanlama edilməlidir. Xəstəliyi önlemə məqsədi ilə dərman istifadə edilməsi tövsiyə edilmir. Tor gənəciyi ilə mübarizədə hektar başına 500 milli litr “Abamectin” tərkibli **“Acente”** və ya hektara 500 qram “Etaxazole” tərkibli **“Redrum”** dərmanından istifadə edilə bilər. Hər ikisi 200 litr suya əlavə edilib, qarışdırılmalıdır.

Pambıq sovkasına qarşı ya hektara 400-600 qram “Emamektin benzoat” tərkibli **“Raneb 5G”**, ya 450 milli litr “İndoxacarb” tərkibli **“Venison”**, ya hektara 2000 milli litr “Lamda Chyhalothrin” tərkibli **“Kavancha”**, ya hektara 200 qram “Chlorantraniliprole” tərkibli preparat, ya da 2000 milli litr “Alpha Cyphermetrin” tərkibli **“Devisa”** dərmanından istifadə edə bilərsiniz.

Liqusa qarşı “Dimethoat” tərkibli dərman preparatından 1 hektar üçün 200 litr suya 1 litr dərman qarışdırılaraq çilənməlidir. Bu, vegetasiya müddətində zərərvericinin gelişindən asılı olaraq, təkrarlana bilər.

Azərbaycanda pambıqçılıq sahəsində ən çox yayılmış zərərli yabanı otlara salamaleykum alağı (topalaq), ala qanqal, yabanı vələmir, kalış və s. aid etmək olar. Bu yabanı otlarla mübarizədə “Glyphosate izopropilamin” tərkibli **“Sunforce 48 SL”**, “Quizalafob-p-Ethyl” tərkibli **“Lena Elf Super 5 EG”**, “Pendimethalin” tərkibli **“Sunstar 330 EC”**, “Metalchlor və Benaxacor” tərkibli **“Absheron EC”** preparatlarından istifadə edə bilərsiniz.

“Glyphosate izopropilamin” tərkibli **“Sunforce 48 SL”** preparatı həm birləpəli, həm də ikiləpəli yabanı otlara qarşı mübarizədə effektivdir.

Pambıqda birləpəli alaqalara qarşı (kalış) mübarizədə hektar başına 1 litr olmaqla “Quizalafob-p-Ethyl” tərkibli **“Lena Elf Super 5 EG”** herbisidindən də istifadə etmək olar. Bu dərman selektiv herbisid olduğu üçün yabanı otlara, xüsusilə də Kalış və digər birləpəli alaqalara qarşı mübarizədə sahədə görüldüyü istənilən dövrdə istifadə edilə bilər. Herbisid alaqların 15-25 sm olduğu dövrdə daha yaxşı nəticə verir. Dərman hektara 200-300 litr su norması ilə çilənməlidir.

Toxum səpinindən dərhal sonra isə hektara 300-400 litr “Pendimethalin” tərkibli **“Sunstar 330 EC”** tətbiq edilməsi tövsiyə olunur.

Metalchlor və Benaxacor tərkibli **“Absheron EC”** preparatı hektara 1500 milli litr olmaqla, suya qatılaraq, tətbiq edilir.

“Clethodim” tərkibli **“Kurnaz EC”** dərmanının əkin sahəsinə hektar başına 750 milli litr ölçüdə tətbiq edilməsi tövsiyə edilir.

Pambıqda birləpəli alaqalara qarşı (kalış) mübarizədə hektar başına 1 litr olmaqla “Quizalafob-p-Ethyl” tərkibli **“Lena Elf Super 5 EG”** herbisidindən də istifadə etmək olar. Bu dərman selektiv herbisid olduğu üçün yabanı otlara, xüsusilə də Kalış və digər birləpəli alaqalara qarşı mübarizədə sahədə görüldüyü istənilən dövrdə istifadə edilə bilər. Herbisid alaqların 15-25 sm olduğu dövrdə daha yaxşı nəticə verir. Dərman hektara 200-300 litr su norması ilə çilənməlidir.

gubre.az

Satış Nöqtələri

gubre.az - "Aqrar İnnovasiya və Təchizat Şirkəti" QSC-yə məxsus ticarət şəbəkəsidir.

Kənd təsərrüfatı istehsal vasitələrinin satışı üzrə ixtisaslaşan **gubre.az** aqrar ticarət şəbəkəsi geniş pərakəndə satış şəbəkəsi ilə sizə ən yaxın və əlçatan ticarət markasıdır. Vaxtınıza və enerjinizə qənaət edə, təsərrüfatınıza və ailənizə daha çox vaxt ayıra bilərsiniz deyə, satış mərkəzlərimizi hər gün daha da artırır, hər rayon, hər qəsəbə və kənddə ehtiyacınız olan məhsulların satışını təşkil edirik. Əməkdaşlarımız həftənin yeddi günü xidmətinizdədir.

www.gubre.az

200+

Satış nöqtələri

20+
Marka

100+

Çeşid

Fermerin bütün ehtiyacları
bir mərkəzdə!

